

Avesta kommun

Rektorn vid Karlfeldtgymnasiet

## Beslut för gymnasieskola

---

efter tillsyn i Karlfeldtgymnasiet  
i Avesta kommun

## Tillsyn i Karlfeldtgymnasiet

Skolinspektionen genomför tillsyn i Avesta kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Karlfeldtgymnasiet besöktes av Skolinspektionen den 16 och 17 oktober 2014.

### Fakta om skolenheten

---

Karlfeldtgymnasiet är en kommunal gymnasieskola, belägen centralt i Avesta, i Avesta kommun. Skolan erbjuder tolv nationella gymnasieprogram, introduktionsprogram samt gymnasiesärskola. Totalt har skolan 699 elever. Skolan är organiserad i två skolenheter(kallade rektorsområden) med varsin rektor.

Skolan har en gemensam kvalitetsredovisning för de två rektorsområdena. Även planen mot kränkande behandling och de flesta andra dokument som beskriver verksamheten i skolan avser båda rektorsområdena. Även skolans egen elevenkät redovisar resultat för båda rektorsområdena gemensamt. De två verksamhetsredogörelserna för respektive rektorsområde innehåller till stora delar identiska svar. Rektorn för rektorsområde 1 uppger att alla som jobbar på skolan ser det som en enhet. Med utgångspunkt från ovanstående organisatoriska förutsättningar fattar Skolinspektionen ett gemensamt beslut för de två skolenheterna/rektorsområdena på Karlfeldtgymnasiet trots att skolan formellt är uppdelad i två skolenheter.

Inom rektorsområde 1 erbjuds de nationella gymnasieprogrammen el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet samt samhällsvetenskapsprogrammet. På skolenheten finns även introduktionsprogram samt gymnasiesärskola. För varje nationellt gymnasieprogram, introduktionsprogrammen respektive gymnasiesärskolan finns en programutvecklare. Rektorn för rektorsområde 1 har även chefsansvar för båda skolenheternas vaktmästeri, administration, skolbibliotek och en utvecklingsledare. Utvecklingsledaren ansvarar i sin tur för introduktionsprogrammen och gymnasiesärskolan.

Inom rektorsområde 2 erbjuds de nationella gymnasieprogrammen barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, industritekniska programmet, naturvetenskapsprogrammet samt teknikprogrammet. För varje nationellt gymnasieprogram finns en programutvecklare. Rektorn för rektorsområde 2 har även chefsansvar för båda skolenheternas skolsköterskor, specialpedagoger, studie- och yrkesvägledare samt skolkuratorer.

### Kunskapsresultat

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2012/2013 framgår att knappt 68 procent av eleverna i Karlfeldtgymnasiet fullföljde sin utbildning inom fyra år, vilket är lägre än andelen i riket 77 procent. Statistiken visar vidare att 95 procent av de elever som fullföljde utbildningen i gymnasieskolan och som fick slutbetyg läsåret 2012/2013 fick grundläggande behörighet till högskola, vilket är högre än motsvarande andel i riket 87 procent.

Av statistiken för läsåret 2012/2013 framgår även att den genomsnittliga betygspoängen för eleverna i Karlfeldtgymnasiet var 13,9 poäng, vilket är i nivå med riket 14,0. Den genomsnittliga betygspoängen har under de senaste fem läsåren sjunkit.

Läsåret 2012/2013 uppnådde eleverna på naturvetenskapsprogrammet den högsta genomsnittliga betygspoängen 17,1. Lägst genomsnittlig betygspoäng hade eleverna på byggprogrammet och elprogrammet 11,9. Skolinspektionen vill förtydliga att den genomsnittliga betygspoängen för samtliga gymnasieprogram i Karlfeldtgymnasiet inte finns redovisad på grund av att vissa program har för få elever.

För gymnasiesärskolan saknas nationell statistik. Enligt skolans egna uppgifter har gymnasiesärskolan hög måluppfyllelse. Exempelvis har ingen elev varit underkänd i någon kurs de senaste två åren.

## Helhetsbedömning

---

Tillsynen visar att Karlfeldtgymnasiet inom flera områden uppfyller författningsskraven, dock finns brister i verksamheten och flera områden behöver förbättras.

Läsåret 2012/2013 var den genomsnittliga betygspoängen i Karlfeldtgymnasiet i nivå med genomsnittet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen har minskat något de senaste fem åren. Andelen elever som fullföljer utbildningen inom fyra år ligger lägre än genomsnittet i riket. Under ett antal år har det även varit skillnader mellan kvinnors och mäns kunskapsresultat. Ovanstående förhållanden har dock inte uppmärksamrats i skolans kvalitetsarbete. I dokumentationen av gymnasieskolans kvalitetsarbete saknas en analys som tydliggör framgångsfaktorer och utvecklingsområden i relation till de nationella målen. Framförallt har inte kunskapsresultaten och resultaten av arbetet med trygghet och studiero i tillräcklig grad följts upp och analyserats. Rektorerna behöver också förbättra dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet så att den utgör en tillräcklig grund för beslut om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Skolan behöver genomföra åtgärder för att förebygga att elever utsätts för kränkande behandling.

Det pedagogiska ledarskapet inom rektorsområde 2 behöver stärkas så att rektor, utifrån god kunskap om det inre arbetet i skolan, verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.

När det gäller gymnasiesärskolan framkommer inget annat än att den utgör en väl fungerande verksamhet.

## Skolinspektionens ingripande

---

### Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Avesta kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 1 mars 2015** redovisas för Skolinspektionen.

### Trygghet och studiero

#### Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att ordningsregler finns och att de följs upp vid skolenheterna samt att alla elever tillförsäkras en miljö som präglas av trygghet och studiero.
- Genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

#### Motivering

##### *Ordningsregler och studiero*

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare framgår av skollagen att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Elever i Karlfeldtsgymnasiet uppger vid intervjun att det är rörigt på lektionerna och att det varierar mellan lärare i vilken utsträckning ordningsregler följs. Elever ger exempel på att eleverna sitter och pratar och tar kort på varandra med mobilerna samt att de inte koncentrerar sig på lektionerna. Vidare uppger eleverna att en del lärare säger att mobilerna måste läggas undan, men reagerar inte då eleverna fortsätter att använda dem. Elever från vissa program säger att lärarna inte orkar se till att reglerna följs. Andra elever ger exempel på att regeln om var man får röka inte följs och menar att lärarna inte längre tar upp frågan. I skolans egen elevenkät uppger endast 60 procent av eleverna att de har arbetsro.

Skolinspektionens enkät till elever i rektorsområde 1 våren 2014 bekräftar skolans egna enkätresultat. I rektorsområde 1 svarar 26 procent av eleverna att eleverna inte följer ordningsreglerna. Dessutom anser 51 procent av eleverna att de inte är med och bestämmer vilka ordningsregler de ska ha. I Skolinspektionens enkät svarar 46 procent av eleverna att de inte har studiero på lektionerna.

Även Skolinspektionens enkät till elever i rektorsområde 2 våren 2014 visar på liknande resultat, då 39 procent av eleverna anser att eleverna inte följer de ordningsregler som finns samt att 59 procent av eleverna anser att de inte är med och bestämmer vilka ordningsregler de ska ha. Av eleverna anser 24 procent att de inte har studiero på lektionerna och 59 procent anser att andra elever stör ordningen i klassrummet.

#### *Arbetet mot kränkande behandling*

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska vidare se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Skolinspektionens enkät till elever visar att en betydande andel av eleverna i rektorsområde 2 anser att det finns andra elever de är rädda för (12 procent) och finns personal de är rädda för (17 procent). Den andel som uppger att de inte känner sig trygga är 9 procent. Inom rektorsområde 1 finns få eller inga elever som upplever motsvarande rädsla eller otrygghet. När det gäller frågan om skolan arbetar aktivt för att förhindra kränkande behandling svarar 28 procent av eleverna inom rektorsområde 1 att det stämmer dåligt eller inte alls. Motsvarande andel inom rektorsområde 2 är 22 procent. Noteras kan också att en stor andel av eleverna svarar att de inte vet om skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling, 29 procent inom rektorsområde 1 och 22 procent inom rektorsområde 2.

Elever uppger i intervjun att vissa elever blir mobbade. De uttrycker att elever exempelvis brukar säga taskiga saker för att skämta. Personal från elevhälsan uppger i intervju att vissa elever känner sig otrygga på skolan.

De två rektorsområdena har en gemensam plan mot kränkande behandling. I planen redovisas resultat från skolans egen elevenkät, som besvarats av 69 procent av rektorsområdenas cirka 700 elever. Enkätresultaten visar att åtta procent av flickorna och två procent av pojkarna känt sig mobbade eller utfrysta och att 23 elever har svarat att pojkar och flickor inte alls behandlas likvärdigt i skolan. Vidare anger 40 elever att de vid upprepade tillfällen sett någon annan utsättas för kränkning. På frågan om eleven själv blivit utsatt för kränkning svarade 40 elever att de blivit kränkta av annan elev och 28 elever uppger att de blivit kränkta av lärare.

Rektorn för rektorsområde 2 menar att resultaten i den egna enkäten och skolinspektionens enkät är motsägelsefulla och att eleverna trivs på skolan, men vid det avslutande samtalet uppger dock rektorn att ett utvecklingsområde för skolan är arbetet med värdegrundsfrågor, och att skolan behöver arbeta med planen mot kränkande behandling. Även rektorn för rektorsområde 1 uppger i intervjun att de behöver få ordning på värdegrundsarbetet. I kvalitetsredovisningen som båda rektorerna samt huvudmannens resultatenhetschef ansvarar för kommenteras resultaten från elevenkäten med att det finns flera utvecklingsområden att arbeta med, inte minst arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen visar att flertalet elever upplever skolan som trygg, men att det också finns ett betydande antal elever som inte känner sig trygga och som inte anser att skolan gör tillräckligt för att motverka kränkande behandling.

Tillsynen visar på brister när det gäller arbetet med ordningsregler och studiero samt arbetet mot kränkande behandling. Karlfeldtgymnasiet uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

#### **Författning**

5 kap. 3 och 5 § §, 6 kap. 6 och 7 § § skollagen

#### **Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**

##### **Bedömning**

Avesta kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och att rektorn särskilt verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

**Motivering***Pedagogiskt ledarskap inom rektorsområde 2*

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen ska rektorn ansvara för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Elever framför vid intervjuerna att det finns flera områden där rutiner, förhållningssätt och kvalitet varierar beroende på vilken lärare de har. Exempel på sådana områden gäller arbetsro på lektionerna, i vilken utsträckning ordningsregler följs, hur lärarna agerar vid sena ankomster, i vilken utsträckning elever får uppmuntran, i vilken utsträckning lärare samverkar, om lärarna sätter rättvisa betyg, i vilken utsträckning lärare hjälper eleverna, i vilken utsträckning eleverna ges inflytande, hur hårda lärarna är på vad som krävs för olika betygssteg samt hur lärarna informerar om på vilket sätt den del av utbildningen som genomförs på en arbetsplats påverkar betygen.

Vid intervju med elevhälsan framkommer att det varierar när det gäller lärarnas närvarokontroll och huruvida rapportering sker till rektorn efter fyra frånvarotillfällen. En uppfattning bland elevhälsans representanter är att var och en får bestämma vad som ska gälla och att det finns brister i samverkan.

Vid intervju med lärare framförs att rektorn inte har tillräckliga kunskaper om gymnasiet och att ledarskapet behöver utvecklas. Lärarna beskriver också att mycket fokus och tid läggs på enskilda elevers problem och att det saknas en agenda för övergripande frågor och gemensam utveckling, exempelvis kring arbetet med examensmål. En lärare framför att de svarat på många enkäter genom åren och att de ibland samlas och får ta del av enkätresultat, men att det inte sätts in åtgärder med anledning av resultaten.

Rektorn uppger vid intervjun att han får material från kommunen gällande det systematiska kvalitetsarbetet samt att han varit på skolan för kort tid för att analysera resultatförändringar. På frågan vad som är de största utmaningarna uppger rektorn det sjunkande elevunderlaget. På flera av de områden Skolinspektionen ställer frågor om, t.ex. med utgångspunkt från elevenkäten eller den nationella statistiken, hänvisar rektorn till de olika arbetslagen och lärarna, till hur han tror att det är eller svarar att han inte vet. Rektorn uppger att han följer upp genom medarbetarsamtalen och genom spontana lektionsbesök. Rektorn säger att han inte följer upp, exempelvis hur lärarna informerar eleverna om kursmålen med enkäter, men att han kommer att göra det.

*Systematiskt kvalitetsarbete*

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Systematiskt och kontinuerligt innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är alltid densamma, att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Om det vid uppföljning av verksamheten kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen, enligt skollagen, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det förutsätter att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Karlfeldtgymnasiet har en gemensam dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet för de två skolenheterna. För redovisningen ansvarar skolledningens två rektorer och utvecklingsledaren samt huvudmannens resultatenhetschef.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen kunnat konstatera att det systematiska kvalitetsarbetet på de två skolenheterna inte går att särskilja utifrån den gemensamma dokumentationen och beskrivningarna av kvalitetsarbetet i Karlfeldtgymnasiet. Det kan vidare konstateras att skolans kvalitetsarbete inte inriktas mot att de nationella målen uppfylls i enlighet med författningarnas krav. Exempelvis framkommer att andelen elever som fullföljer utbildningen inom fyra år är lägre än genomsnittet i riket och att det förekommit skillnader i kvinnors och mäns kunskapsresultat under flera år. Trots det har inga analyser av dessa förhållanden gjorts och inga åtgärder sätts.

Det framkommer även motstridiga uppgifter i dokumentationen av kvalitetsarbetet t.ex. när det gäller värdegrund, trygghet och studiero. I skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2013/2014 anges att lärare agerar systematiskt i likabehandlingsarbetet, samt att det finns en grundläggande värdegrund bland personalen som bidrar till att skolan är trygg för alla elever. I samma kvalitetsredovisning presenteras resultat från skolans egen elevenkät som visar att 14 procent av eleverna har känt sig kränkta av annan elev och att 10 procent av eleverna har känt sig kränkta av lärare. När det gäller trygghet svarar 10 procent av eleverna att de inte känner sig trygga och 40 procent anser sig inte ha arbetsro. I kvalitetsredovisningen kommenteras elevenkäten även av rektorerna som uppger att det med anledning av enkäten finns flera utvecklingsområden att arbeta med.

Skolinspektionens enkät till elever i år 2 som genomfördes våren 2014 visar att en stor andel av eleverna inom båda rektorsområdena anser att det stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls att frågor om grundläggande värden tas upp i undervisningen samt i hur de grundläggande värdena tar form i undervisningen och i skolan. Liknande negativa svarsandelar framkommer när det gäller ordningsregler, studiero och skolans arbete med att förhindra kränkningar.

Den dokumentation av skolans systematiska kvalitetsarbete som överlämnats till Skolinspektionen i samband med tillsynen bygger till stor del på olika programarbetslags respektive beskrivningar och bedömningar av läget. Till de flesta av dessa lägesbeskrivningar för respektive gymnasieprogram saknas analys och de kan därför inte användas som grund för prioriteringar och beslut om utvecklingsinsatser på programnivå. På övergripande skolenivå saknas till stor del en redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet och på skolenhetsnivå saknas redovisning av kvalitetsarbetet helt. Vid intervjuer med rektorn och lärare framkommer också att det saknas en gemensam bild och analys av anledningen till den låga måluppfyllelsen och att det därmed saknas underlag för prioriteringar av vilka åtgärder som behöver sättas in.

Båda rektorerna uttrycker också att arbetet delvis styrs av utvecklingsinitiativ från huvudmannen och att det riskerar dra kraft och resurser från de prioriterade åtgärder rektorerna själva skulle vilja göra.

Skolinspektionens samlade bedömning är att rektorn för rektorsområde 2 inte följer upp och utvärderar och skaffar sig insikt om det inre arbetet i skolan, för att kunna leda och samordna det pedagogiska arbetet så som författningarna föreskriver. Tillsynen vid Karlfeldtgymnasiet visar även på brister i de två

skolenheternas systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

**Författning**

2 kap. 9 § och 4 kap. 4-65 §§ skollagen,

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

**På Skolinspektionens vägnar**

Anna Rydin  
Beslutsfattare

Sture Löf  
Föredragande

**Bilaga:**

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se) under fliken Inspektion.